

Öğretmenlerin Öğretim Programlarına İlişkin Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi¹

Ömer PEKTAŞ² Ata PESEN³

Gönderim Tarihi: 23.03.2021

Kabul Tarihi: 08.04.2021

Yayın Tarihi: 19.04.2021

Öz: Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin öğretim programı farkındalık düzeylerinin belirlenmesidir. Nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli ile desenlenen bu araştırmanın örneklemini, Siirt ili merkez ve ilçelerinde görev yapmakta olan 417 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak "Öğretim Programı Farkındalık Ölçeği (ÖPFÖ)" kullanılmıştır. Verilerin analizinde parametrik testlerden bağımsız örneklemler t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA); nonparametrik testlerden Mann Whitney U Testi ve Kruskal Wallis H Testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin öğretim programına ilişkin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor farkındalıklarının cinsiyetlerine, branşlarına, eğitim durumlarına, görev yaptıkları eğitim kademesine ve unvanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma göstermediği saptanmıştır. Buna karşın, öğretmenlerin öğretim programı bilişsel ve duyuşsal farkındalıklarının kıdem sürelerine göre istatistiksel olarak farklılaşma gösterdiği, kıdem süresi arttıkça bilişsel ve duyuşsal farkındalık düzeylerinin de artış gösterdiği bulunmuştur. Ayrıca, öğretmenlerin öğretim programına yönelik bilişsel, duyuşsal ve psikomotor farkındalıkları ile mezun oldukları fakülte türü ve çalıştıkları okul türü arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin diğer fakültelerden mezun olanlara kıyasla, özel okullarda çalışan öğretmenlerin ise devlet okullarında çalışan öğretmenlere kıyasla öğretim programına yönelik bilişsel, duyuşsal ve psikomotor farkındalıklarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretim programına yönelik farkındalıklarının genel durumuna bakıldığında ise öğretmenlerin hem genel hem de alt boyutlardaki (bilişsel, duyuşsal ve psikomotor) farkındalıklarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretim Programı, Farkındalık, Öğretmen, Bilişsel, Duyuşsal, Psikomotor.

Examination of Teachers' Curriculum Awareness

Abstract: The aim of this study is to determine the level of teachers' awareness of the curriculum. The sample of this study, which is designed by scanning model, one of the quantitative research methods, consists of 417 teachers working in the city center and districts of Siirt. In the research, "Curriculum Awareness Scale (CAS)" was used as a data collection tool. Independent samples T Test and One Way Analysis of Variance (ANOVA) for data analysis; Mann Whitney U Test and Kruskal Wallis H Test were used among nonparametric tests. As a result of the research, it was determined that the cognitive, affective and psychomotor awareness of the teachers about the curriculum did not show a statistically significant difference according to their gender, branches, educational status, education level and titles. On the other hand, it was found that the cognitive and affective awareness of teachers in the curriculum differed statistically according to their seniority, and cognitive and affective awareness levels increased as the seniority period increased. In addition, a statistically significant difference was found between the teachers' cognitive, affective and psychomotor awareness of the curriculum and the type of faculty they graduated from and the type of school they work in. According to the results, it was observed that teachers who graduated from education faculties had higher cognitive, affective and psychomotor awareness of the curriculum compared to teachers working in private schools compared to teachers working in public schools. Considering the general state of awareness of the teachers participating in the study towards the curriculum, it was concluded that the teachers' awareness in both general and sub-dimensions (cognitive, affective and psychomotor) was high.

Keywords: Curriculum, Awareness, Teacher, Cognitive, Affective, Psychomotor.

GİRİŞ

Eğitim ve öğretim faaliyetleri amaçlı ve planlı olduğundan eğitim faaliyetlerinin bir eğitim programı doğrultusunda devam ettirilmesi gerekmektedir. Bundan dolayı eğitim ve öğretim

¹ Bu çalışma 2021 yılında Doç. Dr. Ata PESEN danışmanlığında yürütülmüş olan yüksek lisans tezinden üretilmiştir

² Siirt Üniversitesi, Türkiye, omerpektas145@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4287-2598

³ Siirt Üniversitesi, Türkiye, atapesen@siirt.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1676-7444

kurumları daha önce resmi olarak hazırlanmış yazılı eğitim programlarını uygulamaktadırlar (Yüksel, 2002). Günlük yaşamda çoğu zaman biri diğerinin yerine kullanılabilen eğitim programı ve öğretim programı kavramları her ne kadar birbirine çok benzeseler de bu iki kavram arasında fark vardır. Eğitim programı, öğretim programı kavramına göre daha kapsamlıdır. Eğitimde amaca ulaşmak için yapılan tüm etkinlikler eğitim programını ifade ederken; bu etkinliklerin belirli yaş gruplarına, belirli ortamlarda planlı bir şekilde yürütülmesi öğretim programını ifade eder (Akpınar, 2017).

Bölgesel koşullar, program özellikleri, öğretmen eğitimi, kuramsal özellikler, sosyo-ekonomik şartlar, öğrenci özellikleri, sınavlar ve eğitim sistemi öğretim programının uygulanmasında rol oynayan etkenler arasındadır (Bümen, Çakar ve Yıldız, 2014). Öğretim programının uygulayıcısı olan öğretmen, öğretim programını esas alarak kendi deneyim ve yeterlilikleri ile öğrencilerin seviyeleri doğrultusunda ders içi etkinlikler planlamalı ve uygulamasını sağlamalıdır. Öğretim programının öğretmenler tarafından ne derecede benimsendiği ve uygulamaya ne seviyede yansıtıldığını saptamak zamanın boşa gitmemesi, emek ve para açısından önemlidir (Dikbayır ve Bümen, 2016).

Öğretim programlarının gerektirdiği bilgi, beceri ve değerleri kazandırmakla yükümlü olan (Ertürk, 2017) öğretmenin, programı tam ve doğru bir şekilde uygulayabilmesi ve program gerekliliklerini sağlayabilmesi, programın öğeleri olan hedef, içerik, eğitim durumları ve sınav durumlarını iyi bilmesini (Yıldız ve Baycan, 2012) gerektirir. Çünkü eğitim programları teoride ne kadar iyi tasarlanmış olursa olsun programların uygulayıcıları olan öğretmenler, iyi bir program okuyucusu ve uygulayıcısı olarak programlara hayat verebilirler.

Ülkemizde öğretim programları Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı bünyesindeki uzmanlar öncülüğünde hazırlanmaktadır. Hazırlanan programlar tüm kurumlarda öğretmenler aracılığıyla hayat bulmaktadır. Eğitim sistemlerinin temel işlevlerini sağlayabilmeleri için sistem içinde var olan öğretmenlerin niteliği önem taşımaktadır. Bir programın istenilen sonuca ne derecede ulaştığını belirleyecek olanlar öğretmenlerdir. Eğitim öğretimde beklenen sonuçlara ulaşabilmek için öğretmenlerin istenen yeterliliklere sahip olması ve uygulayacakları programların farkında olup benimsemeleri gerekmektedir (Demirel ve Kaya, 2008).

Farkındalık, bulunan ana odaklanmak veya anlık deneyimlere yönelmek ile alakalı bir kavramdır. Farkı bir söylemle, yaşantı döngüsünün birey ve çevre temasının oluşabilmesi için esas unsur farkındalığın olmasıdır (Ergül, Tınaz ve Ertaç, 2016). Farkındalık, bireylerin bilişsel duyuşsal ve psikomotor olarak ilgi ve yeteneklerine paralel bir şekilde yapmak istedikleri etkinliklere yönelmeleri ve başarılı olmak için ihtiyaç duyulan önemli bir başlangıç noktasıdır. Bireylerin herhangi bir konuyla ilgili farkındalık düzeylerinin düşük olması durumunda o konuyla ilgili bir yaşantı geçirmeleri beklenilmez (Eski, 2010; Ünal, 2017).

Bireyin farkındalık düzeyindeki artışa paralel olarak kendisine, çevresine ve evrene yönelik bilinçlilik düzeyinde artma meydana gelir. Genel anlamda fark etme, bir bilinçlilik halidir; bilinç ise fark etme sürecidir (Dökmen, 2002). Kişinin yaşadığı durumlara karşı tepkide bulunma şekillerinin zenginleşmesi, başka bir deyişle ilişkilerinde ve hayatında çeşitli yolları keşfetmesi farkındalık düzeyinin yükseldiği anlamına gelmektedir (Çam ve Engin, 2006).

Yapılan literatür taramasında son yıllarda çoğunlukla bilişsel farkındalıkla ilgili (Bilasa ve Taşpınar, 2016; Bilasa, 2017; Demir ve Doğanay, 2009; Karatay, 2010; Kuzu ve Yıldırım, 2013; Yeşilyurt, 2013; Yıldız, 2019) çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Öğretim programları farkındalığına yönelik yapılmış çalışmaların (Erman, 2016; Sayın, 2019) sınırlı sayıda olduğu tespit

edilmiştir. Nitelikli bir program elbette çok önemlidir fakat eğitimin ana öğelerinden biri olan öğretmenlerin program farkındalıklarının istenilen derecede olması programın hedeflerine ulaşmasında ayrıca önemsenmesi gereken bir konu olduğu söylenebilir. Böylelikle program farkındalığı yüksek olan öğretmenlerin programın hedeflerini yerine getirme konusunda bilinçli davranacakları yorumu yapılabilir. Bu bağlamda, yapılan araştırma ile öğretmenlerin öğretim programına ilişkin farkındalıklarının incelenmesi araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Bu araştırmanın temel amacı öğretmenlerin öğretim programlarına ilişkin farkındalıklarını incelemektir. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıda yer alan sorulara cevap aranmıştır;

1. Öğretmenlerin öğretim programına ilişkin farkındalıkları hangi düzeydedir?
2. Öğretmenlerin öğretim programına ilişkin bilişsel farkındalık düzeylerinde demografik özelliklerine (cinsiyet, kıdem, branş, eğitim durumu, görev yaptığı okul kademesi, mezun olduğu fakülte türü, görev yaptığı okul türü, unvanı) göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Öğretmenlerin öğretim programına ilişkin duyuşsal farkındalık düzeylerinde demografik özelliklerine (cinsiyet, kıdem, branş, eğitim durumu, görev yaptığı okul kademesi, mezun olduğu fakülte türü, görev yaptığı okul türü, unvanı) göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Öğretmenlerin öğretim programına ilişkin psikomotor farkındalık düzeylerinde demografik özelliklerine (cinsiyet, kıdem, branş, eğitim durumu, görev yaptığı okul kademesi, mezun olduğu fakülte türü, görev yaptığı okul türü, unvanı) göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden tarama araştırması ile modellenmiştir. Tarama araştırması, konu veya beceri ile alakalı katılımcıların görüş, ilgi, tutum ve yetenek gibi özelliklerin ortaya konduğu araştırma modelidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017). Karasar (2018) ise tarama araştırmasını geçmişte ya da günümüzde halen var olan bir durumu olduğu şekliyle ortaya koymaya çalışan araştırma modeli olarak tanımlamaktadır. Fraenkel ve Wallen (2006) tarama araştırmalarının, büyük bir topluluğun özelliklerini yansıtacak örneklem parçası, kişilere yöneltilen soru ve ifadelerden elde edilen cevaplara dayalı yaklaşım, her bireyden değil onu yansıtacak bir gruptan veri toplama olmak üzere üç önemli özelliğe sahip olduğunu belirtmiştir.

Tarama türü araştırmaların en temel amacı konu ile ilgili var olan durumun fotoğrafını çekmektir. Bu amaçla, araştırmacı tarafından ortaya konan cevap seçenekleri kişilerden toplanır. Araştırmacılar, bu verilerden yola çıkarak katılımcılardan elde edilen sonuçların neden kaynaklandığına ve cevapların bireyler arasında nasıl dağıldığına odaklanır (Fraenkel ve Wallen, 2006). Tarama araştırmalarında değişkenler arası ilişkileri test etmek yaygın olarak görülen bir amaçtır. Çalışma grubundan elde edilen ilişkilerden yola çıkarak evrendeki ilişkiler hakkında yorumlamalar yapılır (Gay, Mills ve Airasian, 2006). Çeşitli değişkenler açısından ilişkiler alt gruplar açısından değerlendirilerek analiz edilir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Siirt ili ve ilçelerinde farklı öğretim kademelerinde görev yapan 4526 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise çevrim içi veri toplama araçları kullanılarak ulaşılan ve sağlıklı geri dönüş sağlayan 417 öğretmen oluşturmaktadır. Çıngırın

(1994) farklı sapma miktarları için uygun örneklem büyüklüğü tablosuna göre 417 kişilik örneklem miktarı .05 sapma miktarı için 351-571 aralığında (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2017) bulunduğundan evreni temsil etme gücü olduğu kabul edilmiştir. Araştırmaya çevrim içi ölçme aracına sağlıklı geri dönüş yapan öğretmenler dahil edildiği için seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlere ait demografik özellikler Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Demografik Özellikler

Demografik Bilgi	Grup	Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	179	42.9
	Erkek	238	57.1
	Toplam	417	100
Branş	Okul Öncesi	36	9.9
	Sınıf Öğretmenliği	100	27.5
	Fen Bilimleri	36	9.9
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	29	8.0
	Matematik	39	10.7
	İngilizce	31	8.5
	Sosyal Bilgiler	28	7.7
	Türkçe	65	17.9
Toplam	364	100	
Kıdem	1-3 yıl	159	38.1
	4-6 yıl	124	29.7
	7-9 yıl	53	12.7
	10-12 yıl	36	8.6
	13 yıl ve üstü	45	10.8
	Toplam	417	100
Okul Kademesi	Okul Öncesi	32	7.7
	İlkokul	125	30.0
	Ortaokul	162	38.8
	Lise	98	23.5
	Toplam	417	100
Eğitim Durumu	Lisans	380	91.0
	Lisansüstü	37	9.0
	Toplam	417	100
Mezun Olunan Fakülte	Eğitim	314	75.3
	Fen ve Edebiyat	64	15.3
	Diğer	39	9.4
	Toplam	417	100
Çalışılan Okul	Resmi	385	92.3
	Özel	32	7.7
	Toplam	417	100
Unvan	Öğretmen	363	87.1
	İdareci	54	12.9
	Toplam	417	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan 417 öğretmenin %42.9’unun kadın (n=179), %57.1’inin ise erkek (n=238) olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin branşları incelendiğinde %9.9’unun Okul Öncesi (n=36), %27.5’inin Sınıf Öğretmenliği (n=100), %9.9’unun Fen Bilimleri

(n=36), %8'inin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (n=29), %10.7'inin Matematik (n=39), %8.5'inin İngilizce (n=31), %7.7'sinin Sosyal Bilgiler (n=28) ve %17.9'unun Türkçe (n=65) öğretmeni olduğu görülmektedir. Branş değişkeninde istatistiğe etki etmeyen branş türleri çalışmaya dahil edilmemiştir. Kıdem değişkenine ait bilgiler incelendiğinde ise araştırma grubunun %38.1'inin 1-3 yıl (n=159), %29.7'sinin 4-6 yıl (n=124), %12.7'sinin 7-9 yıl (n=53), %8.6'sının 10-12 yıl (n=36) ve %10.8'inin ise 13 yıl ve üstü yıl (n=45) kıdeme sahip oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin çalıştıkları okul kademeleri incelendiğinde %7.7'sinin Okul Öncesi (n=32), %30'unun İlkokul (n=125), %38.8'inin Ortaokul (n=162) ve %23.5'inin ise Lise (n=98) kademesinde görev yaptığı görülmektedir. Öğretmenlerin eğitim durumları incelendiğinde %91'inin lisans (n=380), %9'unun lisansüstü (n=37) olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin mezun olduğu fakülte türleri incelendiğinde %75.3'ünün eğitim (n=314), %15.3'ünün fen ve edebiyat (n=64), %9.4'ünün diğer (n=39) fakültelerinden mezun oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin çalıştıkları okul türleri incelendiğinde %92.3'ünün resmi (n=385), %7.7'sinin ise özel (n=32) okullarda çalıştıkları görülmektedir. Öğretmenlerin unvan türleri incelendiğinde ise %87.1'inin öğretmen (n=363), %12.9'unun idareci (n=54) olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada, araştırma amacına uygun olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen Öğretim Programı Farkındalık Ölçeği (ÖPFÖ) kullanılmıştır. Öğretim Programı Farkındalık Ölçeği (ÖPFÖ) 25 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte ters kodlu madde yer almamaktadır. Ölçekte yer alan her bir madde beşli likert şeklinde 'Hiç Katılmıyorum', 'Katılmıyorum', 'Biraz Katılıyorum', 'Katılıyorum' ve 'Tamamen Katılıyorum' olacak şekilde puanlanmıştır. Ölçeğin psikomotor farkındalık alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 12, en yüksek puan 60; ölçeğin bilişsel farkındalık alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 7, en yüksek puan 35; ölçeğin duyuşsal farkındalık alt boyutundan alınabilecek en düşük puan 6, en yüksek puan 30 olup; ölçekten en düşük 25 puan en yüksek 125 puan alınabilmektedir. Söz konusu ölçek içerisinde yer alan alt faktörlerdeki puan artışı ilgili faktörde öğretmenlerin farkındalıklarının da yükseldiği anlamını taşımaktadır.

Ölçekten elde edilen güvenilirlik katsayıları ve faktörler arası korelasyon değerleri Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretim Programı Farkındalık Ölçeğine Ait Güvenirlik Değerleri

Alt Faktörler	Alfa
(1) Psikomotor Farkındalık	0.85
(2) Bilişsel Farkındalık	0.81
(3) Duyuşsal Farkındalık	0.79

Öğretim programı farkındalık ölçeğinin alt faktörlerine ait güvenilirlik katsayıları incelendiğinde Psikomotor farkındalık için alfa katsayısının 0.85, bileşik güvenilirlik katsayısının 0.88; Bilişsel farkındalık için alfa katsayısının 0.81, bileşik güvenilirlik katsayısının 0.86 ve Duyuşsal farkındalık için alfa katsayısının 0.79, bileşik güvenilirlik katsayısının 0.85 olduğu görülmektedir. Buna göre sözü geçen alt faktörlerin güvenilirlik değerlerinin 0.70 üstü olması sebebiyle güvenilir ölçümlerin elde edilebileceği söylenebilir (Domino, 1996).

Verilerin Analizi

Araştırmada incelenen değişkenlere ilişkin normallik dağılımları incelenmiştir. Literatür incelendiğinde, normal dağılımın test edilmesine yönelik birçok yöntem olmakla beraber çalışma

kapsamında birden fazla yöntem tercih edilerek bütüncül bir yaklaşım sergilenmeye çalışılmıştır. Kullanılan yöntemlere bakılacak olursa ilk olarak normalliği bir hipotez testi üzerinden gerçekleştiren Kolmogorov-Smirnov (K-S)/Shapiro Wilks (S-W) testleri kullanılmıştır. Bu testler sonucu elde edilen istatistiksel değerinin anlamlı olması dağılımın çarpık dağılım olarak tanımlanmasına sebebiyet vermektedir (Bryman ve Cramer, 2001). Bir diğer değerlendirme yöntemi olarak ise ilgili puanın basıklık-çarpıklık katsayısının ± 1 aralığında yer alıp almadığına dönük yapılan incelemedir. Basıklık ve çarpıklık katsayısı bahsedilen ± 1 aralığında olan alt grupların normallikle alakalı kanıtlar barındırdığı düşünülmüştür (Field, 2009). Son olarak ise ilgili puanların ilgili değişkenlerin alt düzeylerinde elde edilen basıklık-çarpıklık katsayısının kendi hata değerine bölünerek elde edilen Z standart değerinin $\pm 1,96$ arasında yer alıp almadığı incelenmiştir (Howitt ve Cramer, 1997). Sözü geçen tüm yöntemler ayrı ayrı olarak incelenmiş ve bütüncül bir yaklaşımla normalliğe karar verilmiştir. Söz konusu kriterlerden tümünü karşılayanlar veya en fazla bir tanesinde sınır değerinde kalanlar normal dağılım olarak değerlendirilirken, şartlardan birden fazla taşımayanlar normal dağılım dışı olarak kabul edilmiştir. Elde edilen sonuçlardan hareketle puanların normal dağılım göstermesi durumunda değişkenin alt düzey sayısı eğer ikiyse Bağımsız Örneklem t Testi, ikiden fazla alt düzeyi varsa Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonucunda anlamlı farklılığın hangi değişkenler arasında olduğunu belirlemek için Scheffe Post-Hoc testi kullanılmıştır. Puanların normal dağılım göstermediği durumlarda ise alt düzey sayısı ikiyse Mann Whitney U Testi, ikiden fazla alt düzey olma durumunda Kruskal Wallis H Testi uygulanmıştır.

BULGULAR

Öğretmenlerin Öğretim Programı Farkındalık Ölçeği ve Alt Faktörlerinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin öğretim programı farkındalık ölçeği ve alt faktörlerinin hangi düzeyde olduğunu belirlemek için Betimsel İstatistikler yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğretmenlerin Öğretim Programı Farkındalık Ölçeği ve Alt Faktörlerinden Aldıkları Puanlara Ait Betimsel İstatistikler

Alt faktör	N	Min	Max	\bar{X}	S.S.
Psikomotor Farkındalık	417	37.00	60.00	49.98	5.09
Bilişsel Farkındalık	417	20.00	35.00	28.14	3.26
Duyuşsal Farkındalık	417	20.00	30.00	25.56	2.48
Ölçek Toplam	417	83.00	125.00	103.68	9.74

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğretmenler öğretim programı farkındalık ölçeğinden 83 ile 125 arasında puanlar almış, aritmetik ortalama 103.68 olarak hesaplanmıştır. Alt faktörlere ilişkin betimsel istatistiklere bakıldığında, öğretmenlerin psikomotor farkındalık alt faktöründe 37 ile 60 arasında puanlar aldığı ve aritmetik ortalamasının 49.98 olduğu; bilişsel farkındalık alt faktöründe öğretmenlerin 20 ile 35 arasında puanlar aldığı ve aritmetik ortalamasının 28.14 olduğu; duyuşsal farkındalık alt faktöründe ise öğretmenlerin 20 ile 35 arasında puanlar aldığı ve aritmetik ortalamasının 25.56 olduğu görülmüştür. Yüksek puanın öğretim programına yönelik yüksek farkındalığı işaret ettiği bu ölçekte, öğretmenlerin gerek öğretim programına yönelik genel farkındalıklarının gerekse psikomotor, bilişsel ve duyuşsal farkındalıklarının yüksek olduğu söylenebilir.

Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmenlerin Öğretim Programı Farkındalık Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin psikomotor farkındalık alt faktör puanlarının cinsiyet değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Psikomotor Farkındalık Alt Faktör Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre U-Testi Sonuçları

Alt Faktör	Düzy	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Psikomotor Farkındalık	Kadın	179	201.30	36033.0	19923.0	0.252
	Erkek	238	214.79	51120.0		

Tablo 4'te öğretmenlerin öğretim programı psikomotor farkındalık alt faktör puanlarının cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir (U=19923.0; p>0.05).

Öğretmenlerin bilişsel ve duyuşsal farkındalık alt faktör puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız örneklem t-testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Bilişsel ve Duyuşsal Farkındalık Alt Faktör Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Alt Faktör	Düzy	N	\bar{X}	S.S	sd	t	p
Bilişsel Farkındalık	Kadın	179	27.85	3.32	415	1.56	0.11
	Erkek	238	28.36	3.21			
Duyuşsal Farkındalık	Kadın	179	25.40	2.54	415	1.16	0.25
	Erkek	238	25.68	2.43			

Tablo 5'te öğretmenlerin öğretim programı bilişsel ($t_{415}=1.56$; p>0.05) ve duyuşsal ($t_{415}=1.16$; p>0.05) farkındalık alt faktör puanlarının cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Kıdem Değişkenine Göre Öğretmenlerin Öğretim Programı Farkındalık Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin farkındalık alt faktör puanlarının kıdem değişkenine göre değişip değişmediğini belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Öğretim Programı Farkındalık Alt Faktör Puanlarının Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Alt Faktör	Düzy	N	\bar{X}	S.S	sd	F	p	Anlamlı Farklılık*
Psikomotor Farkındalık	1-3 yıl	159	49.64	4.67	4.412	1.58	0.18	-
	4-6 yıl	124	49.68	4.85				
	7-9 yıl	53	50.64	6.05				
	10-12 yıl	36	49.67	5.54				
	13 yıl ve üstü	45	51.51	5.42				
	Toplam	417	49.98	5.09				

Bilişsel Farkındalık	1-3 yıl	159	27.41	3.31				
	4-6 yıl	124	27.68	2.59				5*-1,
	7-9 yıl	53	27.57	3.86	4.412	2.84	0.02	5*-2,
	10-12 yıl	36	27.94	2.94				5*-3
	13 yıl ve üstü	45	29.31	3.90				
	Toplam	417	28.14	3.26				
Duyuşsal Farkındalık	1-3 yıl	159	25.08	2.48				
	4-6 yıl	124	25.22	2.31				5*-1,
	7-9 yıl	53	25.58	2.68	4.412	3.01	0.02	5*-2,
	10-12 yıl	36	25.65	2.34				5*-3
	13 yıl ve üstü	45	26.58	2.57				
	Toplam	417	25.56	2.48				

1=1-3 yıl 2= 4-6 yıl 3= 7-9 yıl 4=10-12 yıl 5=13 yıl ve üstü

Tablo 6 incelendiğinde, öğretmenlerin öğretim programı bilişsel ($F_{(4,412)} = 2.84$; $p < 0.05$) ve duyuşsal ($F_{(4,412)} = 3.01$; $p < 0.05$) farkındalık alt faktör puanları kıdem sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşma gösterirken psikomotor farkındalık ($F_{(4,412)} = 1.58$; $p > 0.05$) alt faktör puanları kıdem sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmamıştır. Anlamlı farklılaşmanın meydana geldiği bilişsel ve duyuşsal farkındalık alt faktörlerine bakıldığında, bu farklılaşmanın kıdem süresi 13 yıl ve üstü olan öğretmenlerle kıdem süresi 1-3 yıl, 4-6 yıl ve 7-9 yıl arasında olan öğretmenler arasında olduğu belirlenmiştir. Grup ortalamalarına bakıldığında, 13 yıl ve üzeri kıdem süresine sahip olan öğretmenlerin ($\bar{X} = 29.31$) öğretim programı bilişsel farkındalıkları kıdem süresi 1-3 yıl ($\bar{X} = 27.41$), 4-6 yıl ($\bar{X} = 27.68$) ve 7-9 yıl ($\bar{X} = 27.57$) olan öğretmenlere kıyasla daha yüksektir. Benzer bir şekilde, 13 yıl ve üzeri kıdem süresine sahip olan öğretmenler ($\bar{X} = 26.58$) kıdem süresi 1-3 yıl ($\bar{X} = 25.08$), 4-6 yıl ($\bar{X} = 25.22$) ve 7-9 yıl ($\bar{X} = 25.58$) olan öğretmenlere göre öğretim programı duyuşsal farkındalıkları daha yüksektir.

Branş Türü Değişkenine Göre Öğretmenlerin Öğretim Programı Farkındalık Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin psikomotor farkındalık alt faktör puanlarının branş türü değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek için Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Psikomotor Farkındalık Alt Faktör Puanlarının Branş Türü Değişkenine Ait Kruskal Wallis Test Sonuçları

Alt Faktör	Düzy	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Psikomotor Farkındalık	Okul Öncesi	36	193.63			
	Sınıf Öğr.	100	168.90			
	Fen Bilimleri	36	218.21			
	İlahiyat	29	155.05			
	Matematik	39	191.24	7	10.68	0.15
	İngilizce	31	189.97			
	Sosyal Bilg.	28	203.80			
	Türkçe	65	171.75			

Tablo 7'ye göre, öğretmenlerin öğretim programı psikomotor farkındalık alt faktör puanları branşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemiştir ($\chi^2 = 10.68$; $p > 0.05$).

Öğretmenlerin bilişsel ve duyuşsal farkındalık alt faktör puanlarının branş türü değişkenine göre değişip değişmediğini belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Bilişsel ve Duyuşsal Farkındalık Alt Faktör Puanlarının Branş Türü Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Alt Faktör	Düzyey	N	\bar{X}	SS	sd	F	p
Bilişsel Farkındalık	Okul Öncesi	36	28.00	3.46	7.356	0.69	0.68
	Sınıf Öğr.	100	28.06	2.99			
	Fen Bilimleri	36	28.97	3.48			
	İlahiyat	29	28.00	2.65			
	Matematik	39	27.72	3.62			
	İngilizce	31	27.81	2.55			
	Sosyal Bilg.	28	28.50	4.08			
	Türkçe	65	28.58	3.45			
	Toplam	364	28.21	3.27			
Duyuşsal Farkındalık	Okul Öncesi	36	26.33	2.33	7.356	1.05	0.40
	Sınıf Öğr.	100	25.22	2.58			
	Fen Bilimleri	36	25.97	2.54			
	İlahiyat	29	25.55	2.18			
	Matematik	39	25.79	2.59			
	İngilizce	31	25.45	2.14			
	Sosyal Bilg.	28	26.04	2.70			
	Türkçe	65	25.68	2.53			
	Toplam	364	25.66	2.49			

Tablo 8’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin öğretim programı bilişsel ($F_{(7,356)} = 0.69$; $p > 0.05$) ve duyuşsal ($F_{(7,356)} = 1.05$; $p > 0.05$) farkındalık alt faktör puanlarında branşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Diğer bir ifadeyle, öğretmenlerin branşlarının öğretim programına yönelik bilişsel veya duyuşsal farkındalık düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak önemli bir etkisinin olmadığı saptanmıştır.

Eğitim Durumu Değişkenine Göre Öğretmenlerin Öğretim Programı Farkındalık Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin psikomotor ve bilişsel farkındalık alt faktör puanlarının eğitim durumu değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Bağımsız Örneklem t-Testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Psikomotor ve Bilişsel Farkındalık Alt Faktör Puanlarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Alt Faktör	Düzyey	N	\bar{X}	S.S	sd	t	p
Psikomotor Farkındalık	Lisans	380	28.18	3.24	415	0.699	0.41
	Lisansüstü	37	27.78	3.44			
Bilişsel Farkındalık	Lisans	380	50.02	5.09	415	0.449	0.41
	Lisansüstü	37	49.62	5.16			

Tablo 9'a göre, öğretmenlerin öğretim programı psikomotor ($t_{415}=0.699$; $p>0.05$) ve bilişsel ($t_{415}=0.449$; $p>0.05$) farkındalıklarında eğitim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmamıştır.

Öğretmenlerin duyuşsal farkındalık alt faktör puanlarının eğitim durumu değişkenine göre değişip değişmediğini belirlemek için Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. Duyuşsal Farkındalık Alt Faktör Puanlarının Eğitim Durumu Değişkenine Göre U-Testi Sonuçları

Alt Faktör	Düzy	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Duyuşsal Farkındalık	Lisans	380	206.99	78658.0	6268.0	0.27
	Lisansüstü	37	229.59	8495		

Tablo 10 incelendiğinde, öğretmenlerin öğretim programı duyuşsal farkındalık düzeylerinin eğitim durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır ($U=6268.0$; $p>0.05$).

Çalışılan Eğitim Kademesi Değişkenine Göre Öğretmenlerin Öğretim Programı Farkındalık Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin bilişsel farkındalık alt faktör puanlarının çalışılan eğitim kademesi değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek için Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Bilişsel Farkındalık Alt Faktör Puanlarının Çalışılan Eğitim Kademesi Değişkenine Ait Kruskal Wallis Test Sonuçları

Alt Faktör	Düzy	N	Sıra Ort.	sd	χ^2	p
Bilişsel Farkındalık	Okul Öncesi	32	205.53	3	0.80	0.84
	İlkokul	125	209.92			
	Ortaokul	162	203.92			
	Lise	98	217.36			

Tablo 11'e göre, öğretmenlerin öğretim programı bilişsel farkındalık düzeylerinin çalıştığı eğitim kademesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı saptanmıştır ($\chi^2=0.80$; $p>0.05$).

Öğretmenlerin psikomotor ve duyuşsal farkındalık alt faktör puanlarının çalışılan eğitim kademesi değişkenine göre değişip değişmediğini belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12. Psikomotor ve Duyuşsal Farkındalık Alt Faktör Puanlarının Çalışılan Eğitim Kademesi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Alt Faktör	Düzy	N	\bar{X}	S.S	sd	F	p	Anlamlı Farklılık
Psikomotor Farkındalık	Okul Öncesi	32	50.53	4.77	3.41	0.40	0.76	-
	İlkokul	125	49.62	4.91				
	Ortaokul	162	50.16	5.09				
	Lise	98	49.96	5.45				
	Toplam	417	49.98	5.09				
Duyuşsal Farkındalık	Okul Öncesi	32	26.28	2.29	3.41	1.51	0.21	-
	İlkokul	125	25.28	2.52				
	Ortaokul	162	25.65	2.44				
	Lise	98	25.53	2.54				
	Toplam	417	25.56	2.48				

Tablo 12 incelendiğinde, öğretmenlerin öğretim programı psikomotor ($F_{(3,41)}=0.40$; $p > 0.05$) ve duyuşsal ($F_{(3,41)}=1.51$; $p > 0.05$) farkındalık düzeylerinin çalışılan eğitim kademesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Mezun Olunan Fakülte Değişkenine Göre Öğretmenlerin Öğretim Programı Farkındalık Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin farkındalık alt faktör puanlarının mezun olunan fakülte türü değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek için Kruskal Wallis H Testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13. Öğretim Programı Farkındalık Alt Faktör Puanlarının Mezun Olunan Fakülte Türü Değişkenine Ait Kruskal Wallis Test Sonuçları

Alt Faktör	Düzy	N	Sıra Ort.	Sd	χ^2	p	Anlamlı Fark
Psikomotor Farkındalık	Eğitim	314	226.90	2	7.56	0.03	1*-2, 1*-3
	Fen ve Edebiyat	64	201.21				
	Diğer	39	198.77				
Bilişsel Farkındalık	Eğitim	314	235.98	2	8.02	0.02	1*-2, 1*-3
	Fen ve Edebiyat	64	204.87				
	Diğer	39	199.46				
Duyuşsal Farkındalık	Eğitim	314	223.66	2	7.21	0.04	1*-2, 1*-3
	Fen ve Edebiyat	64	205.86				
	Diğer	39	203.47				

1=Eğitim fakültesi 2= Fen ve edebiyat fakültesi 3=Diğer fakülteler

Tablo 13 incelendiğinde, öğretmenlerin öğretim programı bilişsel ($\chi^2=7.56$; $p \leq 0.05$), duyuşsal ($\chi^2=8.02$; $p \leq 0.05$) ve psikomotor ($\chi^2=7.21$; $p \leq 0.05$) farkındalık düzeylerinin mezun oldukları fakülte türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiği saptanmıştır. Sıra ortalamalarına bakıldığında; psikomotor, bilişsel ve duyuşsal farkındalık alt faktörlerinin tümünde eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerle fen ve edebiyat fakültesi ve diğer fakültelerden mezun olan öğretmenler arasında anlamlı farklılaşmanın gerçekleştiği tespit edilmiştir. Buna göre, eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin psikomotor, bilişsel ve duyuşsal farkındalıklarının fen ve edebiyat ve diğer fakültelerinden mezun olan öğretmenlere kıyasla daha yüksek olduğu anlaşılmıştır.

Çalışılan Okul Türü Değişkenine Göre Öğretmenlerin Öğretim Programı Farkındalık Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin farkındalık alt faktör puanlarının çalışılan okul türü değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek için Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14. Öğretim Programı Farkındalık Alt Faktör Puanlarının Çalışılan Okul Türü Değişkenine Göre U-Testi Sonuçları

Alt Faktör	Düzy	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Psikomotor Farkındalık	Resmi	385	204.80	78848.00	4543.0	0.01
	Özel	32	259.53	8305.00		
Bilişsel Farkındalık	Resmi	385	203.18	78225.50	3920.5	0.00
	Özel	32	278.98	8927.50		
Duyuşsal Farkındalık	Resmi	385	205.26	79026.00	4721.0	0.02
	Özel	32	253.97	8127.00		

Tablo 14 incelendiğinde, öğretmenlerin öğretim programı psikomotor ($U=4543.0$; $p\leq 0.05$), bilişsel ($U=3920.5$; $p\leq 0.05$) ve duyuşsal ($U=4721.0$; $p\leq 0.05$) farkındalık düzeylerinin çalışılan türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşma gösterdiği tespit edilmiştir. Sıra ortalamalarına bakıldığında, özel okullarda çalışan öğretmenlerin öğretim programı psikomotor, bilişsel ve duyuşsal farkındalıklarının devlet okullarında çalışan öğretmenlere oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Unvan Değişkenine Göre Öğretmenlerin Öğretim Programı Farkındalık Ölçeğinden Aldıkları Puanlara İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin psikomotor ve bilişsel farkındalık alt faktör puanlarının unvan türü değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını incelemek için Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15. Psikomotor ve Bilişsel Farkındalık Alt Faktör Puanlarının Unvan Türü Değişkenine Göre U-Testi Sonuçları

Alt Faktör	Düzy	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Psikomotor Farkındalık	Öğretmen	363	208.51	75688	9622.0	0.82
	İdareci	54	212.31	11465		
Bilişsel Farkındalık	Öğretmen	363	206.47	74949.50	8853.5	0.26
	İdareci	54	225.99	12203.50		

Tablo 15'te görüldüğü gibi, öğretmenlerin öğretim programı psikomotor ($U=9622.0$; $p>0.05$) ve bilişsel ($U=8853.5$; $p>0.05$) farkındalık düzeylerinde unvanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılık saptanmamıştır.

Öğretmenlerin duyuşsal farkındalık alt faktör puanlarının unvan türü değişkenine göre değişip değişmediğini incelemek için Bağımsız Örneklemeler t-Testi yapılmıştır. Elde edilen bulgular tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16. Duyuşsal Farkındalık Alt Faktör Puanlarının Unvan Türü Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Alt Faktör	Düzyey	N	\bar{X}	S.S	sd	t	p
Duyuşsal	Öğretmen	363	25.48	2.48	415	1.58	0.11
Farkındalık	İdareci	54	26.06	2.48			

Tablo 16'ya göre, katılımcıların öğretim programı duyuşsal farkındalıklarında unvanlarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma tespit edilmemiştir ($t_{415}=1.58$, $p>0.05$).

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Öğretmenlerin öğretim programına ilişkin farkındalık düzeylerinin tespit edildiği bu çalışmada, öğretmenlerin öğretim programına ilişkin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor farkındalıklarının yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulgunun aksine Türkoğlu (2016) beden eğitimi öğretmenleri ile, Sayın (2019) matematik öğretmenleri ile yaptıkları çalışmalarında ise öğretmenlerin öğretim programına ilişkin farkındalıklarının sınırlı/düşük olduğunu saptamıştır. Bu durumun nedeni, Türkoğlu (2016) ve Sayın'ın (2019) çalışmalarından farklı olarak öğretim programı farkındalık ölçeğinin kullanılmış olması ve farklı branşlardan öğretmenlerin çalışmaya dahil edilmiş olması şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin öğretim programı farkındalıklarının alt faktörleri olan psikomotor, bilişsel ve duyuşsal farkındalıkları cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu sonuçtan hareketle kadın ve erkek öğretmenlerin öğretim programının her üç alt faktör farkındalıkları yakın düzeydedir yorumu yapılabilir. Araştırmanın bu bulgusuna benzer olarak; Doğan (2010) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin öğretim programına ilişkin tutumlarının cinsiyet bağlamında farklılık göstermediği, Şimşek (2017) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmenlerinin öğretim programı yeterliliklerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği ve Aslan (2019) tarafından yapılan çalışmada da yöneticilerin program okur-yazarlığının cinsiyete göre değişmediği görülmüştür. Erman (2016) tarafından yapılan çalışmada ise öğretmenlerin öğretim programından faydalanma durumlarının incelenmesi sonucunda kadın öğretmenlerin lehine anlamlı bir farklılık olduğu belirtilmiştir. Aynı şekilde Saral (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, İngilizce öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlıklarının incelenmesi sonucunda kadın öğretmenlerin lehine bir durumun olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin öğretim programı farkındalıklarının alt faktörü olan psikomotor farkındalık ile kıdem arasında anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Farkındalığın diğer alt faktörleri olan bilişsel ve duyuşsal farkındalıklar ve kıdem arasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Öğretmenlerin kıdem süreleri arttıkça bilişsel ve duyuşsal farkındalıklarının da arttığı görülmüştür. Bu durumun sebebi, deneyimli öğretmenlerin yıllar içerisinde daha fazla hizmet içi eğitim ve seminer alıp çalışma yılları doğrultusunda daha fazla tecrübe edinmeleri şeklinde yorumlanabilir. Bu araştırmanın bulgularının aksine; Doğan'ın (2010) yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin öğretim programına ilişkin tutumlarının kıdeme göre değişkenlik göstermediği; Erman (2016) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin öğretim programından faydalanma düzeyleri ile kıdem arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı belirtilmiştir. Benzer şekilde, Şimşek (2017) tarafından yapılan çalışmada sınıf öğretmenlerinin öğretim programı yeterlilikleri ile kıdem arasında önemli bir ilişkinin bulunmadığı ve Aslan'ın (2019) çalışmasında da yöneticilerin program okur-yazarlığı becerilerinin kıdeme bağlı olarak değişmediği ifade edilmiştir. Saral (2019) tarafından yapılan çalışmada ise İngilizce öğretmenlerinin öğretim programı okur-yazarlıkları ile kıdemleri arasında

anlamli ilişki kıdemi az olan öğretmenlerin lehine olduğu ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin öğretim programı farkındalıklarının alt faktörleri olan psikomotor, bilişsel ve duyuşsal farkındalıkları ile branş türü arasında anlamli bir farklılık saptanmamıştır. Bu araştırmanın bulgularına benzer olarak; Doğan (2010) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin öğretim programına ilişkin tutumlarının branşa göre anlamli bir farklılık göstermediği, Aslan (2019) tarafından yapılan çalışmada da yöneticilerin program okur-yazarlığı algıları ile branş değişkeni arasında anlamli farklılığın olmadığı ifade edilmiştir.

Öğretmenlerin öğretim programı farkındalıklarının alt faktörleri olan psikomotor, bilişsel ve duyuşsal farkındalıklarının eğitim durumlarına göre anlamli bir farklılık göstermediği görölmüştür. Doğan'ın (2010) yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin öğretim programına ilişkin tutumlarının eğitim durumlarına göre farklılaşmadığı, Erman'ın (2016) yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin öğretim programından faydalanma durumlarının eğitim durumlarına göre değişmediği ve Aslan (2019) tarafından yapılan çalışmada da yöneticilerin program okur-yazarlığının eğitim durumlarına göre anlamli bir farklılık göstermediği belirtilmiştir.

Öğretmenlerin öğretim programı farkındalıklarının alt faktörleri olan psikomotor, bilişsel ve duyuşsal farkındalıkları görevli oldukları okul kademelerine göre anlamli bir farklılık göstermemiştir. Bu durumun tersine, Erman (2016) tarafından yapılan araştırmada, ilkokul ve ortaokul kademesinde görev yapan öğretmenlerin ortaöğretim kademesinde çalışan öğretmenlere göre öğretim programından faydalanma durumlarının daha fazla olduğu belirtilmiştir.

Öğretmenlerin öğretim programı farkındalıklarının alt faktörleri olan psikomotor, bilişsel ve duyuşsal farkındalıklarının mezun olunan fakülte türlerine göre anlamli bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Eğitim fakültesinden mezun olanların diğer fakültelerden mezun olanlara kıyasla bilişsel, duyuşsal ve psikomotor farkındalıklarının yüksek olduğu görölmüştür. Eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin lisans eğitimlerinde program geliştirme, öğretim ilke ve teknikleri derslerini almış olmaları, öğretim uygulamaları derslerini alıp okullarda öğretim programını uygulama fırsatı bulmaları, bu eğitimleri pedagojik formasyon programında olduğu gibi kısıtlı bir zaman diliminde değil de 4 yıllık uzun bir süreçte almış olmaları ve lisans eğitiminden sonra öğretmen olmaya ve öğretmenlik mesleğini icra etmeye odaklanmış olmaları farkındalıklarının diğer fakülte mezunlarına göre daha yüksek çıkmasının gerekçesi şeklinde yorumlanabilir. Alan yazında yapılan bazı çalışmalarda ise öğretmenlerin öğretim programına ilişkin tutumlarının (Doğan, 2010), öğretim programından faydalanma şekillerinin (Erman, 2016) ve öğretim programı okur-yazarlığının (Keskin, 2020) mezun olunan fakülte değişkeni açısından anlamli bir farklılık tespit edilmemiştir.

Öğretmenlerin öğretim programı farkındalıklarının alt faktörleri olan psikomotor, bilişsel ve duyuşsal farkındalıkları ile çalışılan okul türü arasında anlamli bir farklılık tespit edilmiştir. Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin duyuşsal, bilişsel ve psikomotor farkındalıklarının daha yüksek olduğu görölmektedir. Benzer şekilde Doğan (2010) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin öğretim programına ilişkin tutumları ile okul türü arasında anlamli bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Bu anlamli farklılığın özel okulların lehine olduğu saptanmıştır.

Öğretmenlerin öğretim programı farkındalıklarının alt faktörleri olan psikomotor, bilişsel ve duyuşsal farkındalıklarının unvana göre anlamli bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Fakat bulgularda belirtildiği gibi idarecilerin program farkındalıkları öğretmenlere göre daha yüksek bulunmuştur. İdarecilerin genel anlamda öğretmenlere göre daha deneyimli olmaları yani çalışma yıllarının öğretmenlere göre fazla olması ve idarecilerin, yeni atanan öğretmenleri aday

öğretmenlik sürecinde öğretim programını uygulama derecesine göre değerlendirmeleri bu duruma gerekçe olarak gösterilebilir.

Sonuç olarak öğretmenlerin öğretim programlarına ilişkin farkındalıklarının artması ve iyi birer program uygulayıcısı olması için öncelikle iyi program okuyucusu olmaları gerektiği söylenebilir. Elde edilen bu sonuçlardan yola çıkarak aşağıdaki önerilere yer verilmiştir.

Öneriler

Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlerin kıdem süreleri arttıkça bilişsel ve duyuşsal farkındalıkları da arttığından mesleğe yeni başlayan ve deneyim süresi az olan öğretmenlere öğretim programına yönelik farkındalığı yükseltmek amacıyla hizmet içi eğitimler verilebilir.
2. Eğitim fakültesi dışından mezun olan öğretmenlerin öğretim programı farkındalıklarının yükseltilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.
3. Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin devlet okullarında görev yapan öğretmenlere göre duyuşsal, bilişsel ve psikomotor farkındalıklarının daha yüksek olduğundan devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin program farkındalıklarını arttırmaya yönelik çalışmalar yapılabilir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

1. Öğretmenlerin öğretim programı farkındalık düzeylerine ilişkin genellenebilir sonuçlar elde etmek için daha geniş örneklem grupları üzerinde çalışılabilir.
2. Özel okullarda görev yapan öğretmenlerin program farkındalık düzeylerinin devlet okullarında görev yapan öğretmenlere göre niçin daha yüksek çıktığına ilişkin nicel ve nitel çalışmalar yapılabilir.
3. Öğretmenlerin program farkındalık düzeylerinin çeşitli değişkenlerle ilişkisi incelenebilir.
4. Öğretmenlerin öğretim programı farkındalık düzeylerini yordamaya dayalı çalışmalar yapılabilir.
5. Bu araştırmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bundan sonra yapılacak benzeri araştırmalarda nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanılması ve verilerin karşılaştırılması önerilmektedir.
6. Literatür incelendiğinde, öğretmenlerin öğretim programı farkındalıklarını ele alan sınırlı araştırmaların olduğu görülmektedir. Bu konu ile ilgili literatüre katkı sağlamak amacıyla daha fazla araştırmanın yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akpınar, B. (2017). *Eğitimde program geliştirme ve değerlendirme*. Elâzığ: Data Yayınları.
- Aslan, O. (2019). *İlk ve ortaokul yöneticilerinin program okur-yazarlığına ilişkin algularının çeşitli değişkenlere göre analizi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.
- Bilasa, P. (2017). Ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenme-öğretme sürecinde bilişsel farkındalık stratejilerini kullanma düzeyleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 18 (2), 527-556.
- Bilasa, P. ve Taşpınar, M. (2016). Öğretmen adaylarının yapılandırmacı öğrenme kuramına ilişkin bilişsel farkındalık düzeyleri (Gazi Üniversitesi Örneği). *Education Sciences (NWSAES)*, 11 (2), 61-81.
- Bryman, A. & Cramer, D. (2001). *Quantitative data analysis: A guide for social scientists*. New York: Routledge.
- Bümen, N. T., Çakar, E. ve Yıldız, D. G. (2014). Türkiye’de öğretim programına bağlılık ve bağlılığı etkileyen etkenler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14 (1), 203-228.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Atıf İndeksi, 1-360.
- Çam, O. ve Engin, E. (2006). Psikiyatri kliniğinde çalışan hemşirelerde farkındalık eğitiminin bireysel performans standartlarına etkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 7, 82-91.
- Çıngı, H. (1994). *Örnekleme kuramı*. Beytepe: H. Ü. Fen Fakültesi Basımevi.
- Demir, Ö. ve Doğanay, A. (2009). Bilişsel farkındalık becerilerinin geliştirilmesinde bilişsel koçluk yaklaşımı. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 15 (60), 601-623.
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (2008). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dikbayır, A. ve Bümen, N. T. (2016). Dokuzuncu sınıf matematik dersi öğretim programına bağlılığın incelenmesi. *International Journal of Curriculum and Instructional Studies*, 6 (11), 17-38.
- Doğan, S. (2010). Öğretmenlerin 2005 yılı ilköğretim programına yönelik tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10 (4), 2035-2050.
- Dökmen, Ü. (2002). *Yarına kim kalacak? Evrenle uyumlaşma sürecinde var olmak gelişmek uzlaşmak*. İstanbul: Kişisel Gelişim Dizisi Sistem Yayıncılık.
- Ergül, M.A., Tınaz, C., & Ertaç, M. (2016). The analysis of the factors influencing sport awareness level of secondary education students: Case of tennis. *Hacettepe Journal of Sport Sciences*, 27 (2), 69-83.
- Erman, M. (2016). *Öğretmenlerin öğretim programlarına ilişkin farkındalıklarının ve programlardan yararlanma durumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Ertürk, S. (2017). *Eğitimde “Program” geliştirme*. Ankara: Edge Akademi.
- Eski, T. (2010). *Ortaöğretim öğrencilerinin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi* (Kastamonu İli Örneği) (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Field, A. (2009) *Discovering statistics using SPSS (3rd Edition)*. London: Sage Publications Ltd.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. & Hyun, H. H. (2006). *How to design and evaluate research in education* (Vol. 7). New York: McGraw-Hill.
- Gay, M. & Mills, G. E. Airasian (2006). *Educational research*. New Jersey: Upper Saddle River.
- Howitt, D. & Cramer, D. (1997). *A guide to computing statistics with SPSS for Windows*. Simon & Schuster, Inc.

- Karasar, N. (2018). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar-ilkeler-teknikler*. Nobel Yayın Dağıtım
- Karatay, H. (2010). İlköğretim öğrencilerinin okuduğunu kavrama ile ilgili bilişsel farkındalıkları. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27, 457-475.
- Kazu, H. ve Yıldırım, N. (2013). Öğretmenlerin bilişsel farkındalık stratejilerini kullanma düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11 (4), 323-342.
- Keskin, A. (2020). *Öğretmenlerin öğretim programı okuryazarlık düzeylerine yönelik algılarının belirlenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Saral, N. S. (2019). *Exploring curriculum literacy level of English language teachers in Turkey* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sayın, A. (2019). *Ortaokul matematik öğretmenlerinin uyguladıkları öğretim programına yönelik farkındalıklarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Şimşek, S. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler öğretim programını tanıma yeterlikleri. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 143-157.
- Türkoğlu, Ç. (2016). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı hakkındaki farkındalık durumlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünal, E. (2017). *Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin incelenmesi* (Erzurum İli Örneği) (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Yeşilyurt, E. (2013). Program geliştirme dersinin öğretmen adaylarının program geliştirmeye ilişkin farkındalık düzeyine etkisi. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 6 (3), 316-342.
- Yıldız, S. (2019). Öğretmen adaylarının program geliştirmeye ilişkin bilişsel farkındalık algıları ile eğitim programı okuryazarlık arasındaki ilişki. *Social Sciences Journal (SSSJJournal)*, 5 (44), 2177-5191.
- Yıldız, S., ve Baycan, D. (2012). *Sınıf öğretmenlerinin program geliştirme yeterlikleri hakkındaki görüşleri*. II. Ulusal Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bolu.
- Yüksel, S. (2002). Yükseköğretimde eğitim-öğretim faaliyetleri ve örtük program. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 362.